

**TÜRK REKABET HUKUKU'NDA YASAKLANAN FAALİYETLER
VE REKABET KURULU'NUN 9/12/2004 TARİH VE 04-78/1115-282
SAYILI TELEKOM'A İLİŞKİN ÖNARAŞTIRMA KARARININ
DÜŞÜNDÜRDÜKLERİ**

*Prof. Dr. Güzin ÜÇİŞİK**
*Ar. Gör. Nazmi OCAK***

GİRİŞ

Günümüzde batı ekonomilerine egemen olan ve Türkiye'de de uygulanan piyasa ekonomisi sisteminin işleyişi, özel mülkiyet, girişim özgürlüğü ve serbest rekabetin varlığını gerektirir. Serbest rekabet ortamında, kaynakların daha etkin kullanımı, maliyetlerin düşmesi ve yeni teknolojilerin kullanılması suretiyle tüketicilerin daha ucuza mal ve hizmet edinmeleri sağlanırken, kalitenin artmış olması temin edilmektedir. Ancak, serbest rekabet düzeninde, teşebbüslerin piyasada hakim duruma gelmeleri ile birlikte bu hakimiyetlerini kötüye kullanarak rekabetin etkinliğini ortadan kaldırmaları sözkonusu olabilir. Başka bir deyişle, rekabet kurallarının mevcut olmadığı bir ortamda ekonomik bakımdan güçlü teşebbüsler kendi çıkarları doğrultusunda hareket ettiklerinde, serbest rekabet piyasasından sözetmek mümkün olmayacaktır¹. Bu nedenle, başta liberal ekonomik sistemin ilk uygulandığı ülkelerde² devletin piyasadaki rekabet düzeninin işleyişini temin

* Marmara Ü. Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalı Öğretim Üyesi.

** Marmara Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü Ticaret Hukuku Anabilim Dalı Araştırma Görevlisi

1 Fikentscher, Wolfgang (Çev.Prof.Dr.Tuğrul Ansay, Dr.Mustafa Ünal), İktisadi Kontrolün Üç Fonksiyonu (Tekelleri Önleme Hukuku), Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi Ayrı Basım, Haziran 1980, C.X S.3, s.726; Commichau, Gerhard/Schwartz, Harald, Grundzüge des Kartellrechts, 2.Auflage, München 2003, s.13 vd.; Immenga, Ulrich/Mestmäcker, Ernst-Joachim, GWB-Kommentar, 3.Auflage, 2001, Einleitung Nr.62; Wiedemann, Gerhard, Handbuch des Kartellrechts, 1.Auflage, 1999, § 3, Nr.64.

2 Amerikan Hukuk Sisteminde 1890 yılında Sherman Antitrust Act (Sherman Antitröst Yasası), 1914 yılında Clayton Yasası ve Federal Trade Commission Act (Federal Ticaret Komisyonu Yasası) rekabete ilişkin en önemli düzenlemelerdir. Avrupa Topluluğu Antlaşması'nın 3 g ile 81-89. maddeleri Birliğin rekabet hukuku politikaları ile ilgilidir. 81. madde ile rekabeti kısıtlayan teşebbüsler arası anlaşma, uyumlu eylem ve teşebbüs birliği kararları yasaklanırken, 82. madde pazarda hakim durumun kötüye kullanılması yasağını içermektedir.

etmek üzere kurallar koyarak müdahalesi kabul edilmekte, uygulanan yöntemin ve konulan kuralların serbest rekabet düzenini koruyucu fonksiyon sağlaması amaçlanmakta ve devletin rekabet kuralları ile piyasaya müdahale ederken tarafsız kalması, kamu teşebbüsleri dahil herhangi bir ekonomik gücün serbest rekabet düzenini bozacak davranışlarına izin vermemesi hedeflenmektedir. Rekabet kuralları ile korunan menfaat, hem rekabet ortamının kendisi hem de bireylerin ekonomik faaliyetlerindeki özgürlükleridir³.

Ülkemizde ekonomik ve siyasi gelişmelere paralel olarak rekabet kurallarının düzenlenmesi ihtiyacı, 7.12.1994 tarihinde kabul edilen 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun (RK) ile giderilmiştir. Rekabet Kanunu'nun amacı 1.maddede şöyle ifade edilmiştir: *"Bu Kanunun amacı, mal ve hizmet piyasalarındaki rekabeti engelleyici, bozucu veya kısıtlayıcı anlaşma, karar ve uygulamaları ve piyasaya hakim olan teşebbüslerin bu hakimiyetlerini kötüye kullanmalarını önlemek, bunun için gerekli düzenleme ve denetlemeleri yaparak rekabetin korunmasını sağlamaktır"*. Bu amacı gerçekleştirmek için söz konusu Kanun'un uygulanmasını gözetmek ve Kanunun kendisine verdiği görevleri yerine getirmek üzere kamu tüzel kişiliğini haiz idari ve mali özerkliğe sahip Rekabet Kurumu teşkil edilmiştir (RK.m.20)⁴. Rekabet Kanunu'nda yasaklanan faaliyetler ve hukuki işlemler hakkında, başvuru üzerine veya re'sen inceleme, araştırma ve soruşturma yapmak; Rekabet Kanunu'nda düzenlenen hükümlerin ihlal edildiğinin tespit edilmesi üzerine, bu ihlallere son verilmesi için gerekli tedbirleri almak, bunun yanı sıra Kanun'da belirtilen diğer görevleri yapmak üzere Rekabet Kurulu oluşturulmuştur (m. 22, 27, 8, 9, 13, 14, 15, 16,17).

§1- REKABETİN KORUNMASI HAKKINDA KANUNDA YASAKLANAN FAALİYETLER

4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un kaynağı esas itibariyle Avrupa Topluluğu'nu kuran Roma Antlaşması'ndaki rekabet düzenine ilişkin kurallardır⁵. Avrupa Topluluğu ile Türkiye arasında imzalanan

³ Blank, J., Europäische Fusionskontrolle im Rahmen der Art.86 des EWG-Vertrages (Tez) Baden-Baden, 1991, s.47.

⁴ Bu konuda bkz. Aslan, Zehreddin/Berk, Kahraman, Rekabet Kurumu'nun Oluşumu, Görev ve Yetkileri ile Yargısal Denetimi, Alfa Yayınları, İstanbul 2000; Odyakmaz, Zehra, "İdari Teşkilat İçinde Rekabet Kurumunun Yeri ve Önemi", Ankara Barosu Uluslararası Hukuk Kurultayı, Fikri Mülkiyet ve Rekabet Hukuku, Ankara 2002, C.II, s.81 vd.; Akyılmaz, Bahattar, "İdari Usul İlkeleri Işığında Rekabet Kurulunun Çalışma Usulü", Ankara Barosu Uluslararası Hukuk Kurultayı, Fikri Mülkiyet ve Rekabet Hukuku, Ankara 2002, C.II, s.104 vd.

⁵ Türkiye, Gümrük Birliği ile hedeflenen ekonomik bütünleşmeye ulaşmak amacıyla, rekabet kuralları ile ilgili mevzuatının Avrupa Topluluğu mevzuatıyla uyumlu hale gelmesini ve etkin biçimde uygulanmasını temin edecektir (1/95 sayılı Gümrük Birliği Kararı m.37/1)

1/95 sayılı ve 1.6.1996 tarihinde yürürlüğe giren Gümrük Birliği Anlaşmasına göre tarafların rekabet politikası ve rekabet hukuklarının birbirine uyumlaştırılması gerekmektedir⁶. Bu nedenle, Türk Rekabet Kanunu uygulamasında Topluluk içtihatları özel bir önem arz etmektedir⁷. 4054 s. Kanunun İkinci Kısımının Birinci Bölümünde ‘Yasaklanan Faaliyetler’ başlığı altında başlıca üç faaliyet sayılmıştır;

1-Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar⁸, 2-Hakim Durumun Kötüye Kullanılması, 3-Birleşme ve Devralmalar.

I- Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar

A- Genel Olarak

Rekabetin Korunması Hakkında Kanun’un 4. m. *“Belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri hukuka aykırı ve yasaktır⁹. Bu haller, özellikle şunlardır¹⁰:*

- 6 Öz, Gamze, “AT Rekabet Hukukuna Genel Bir Bakış ve Gümrük Birliği Çerçevesinde Türk Rekabet Hukuku”, Rekabetin Korunması Hakkında Kanunun Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelere Etkisi, Tes-Ar Yayınları, No: 20, Ankara 1996, s.11 vd.; Arslan, Yılmaz, Rekabet Hukuku, Bursa 2001, s.22 vd.
- 7 Türkiye, Gümrük Birliği’nin yürürlüğe girmesinden itibaren bir yıl içinde Toplulukta yürürlükte bulunan tüm blok muafiyeti yönetmeliklerinde ve AT makamlarınca geliştirilen içtihat hukukunda yeralan ilkelerin uygulanmasını sağlayacaktır (1/95 sayılı Gümrük Birliği Kararı m.37/2)
- 8 Doktrinde farklı eğilimler olmakla birlikte, bu faaliyetleri ifade etmek üzere “danışıklılık” kavramı kullanılmaktadır. “Rekabet hukukunda danışıklık, teşebbüslerin veya teşebbüs birliklerinin rekabet riskini ortadan kaldırmak için herhangi bir şekilde görüş birliği içinde olmaları ve buna uygun hareket etmeleridir”.Bkz. Tekinalp/Tekinalp, s.392 N.9; Arı, Zekeriya, Rekabet Hukukunda Danışıklılık Kavramı (Anlaşma, Karar, Uyumlu Eylem) ve Hukuki Sonuçları, Ankara 2004, s.18; Sanlı, Kerem Cem, Rekabetin Korunması Hakkında Öngörülen Yasaklayıcı Hükümler ve Bu Hükümlere Aykırı Sözleşme ve Teşebbüs Birliği Kararlarının Geçersizliği, Rekabet Kurumu, 2000, s.142 dn.6.
- 9 Rekabetin Korunması Hakkındaki Kanun’un, ‘Rekabetin Sınırlanmasının Özel Hukuk Alanındaki Sonuçları’ başlığını taşıyan Beşinci Kısımında, *“Bu Kanununun 4 üncü maddesine aykırı olan her türlü anlaşma ile teşebbüs birlikleri kararı geçersizdir. Bu anlaşmalardan ve kararlardan doğan edimlerin ifası istenemez. Daha önce yerine getirilmiş edimlerin geçersizliği nedeniyle geri istenmesi halinde tarafların iade borcu Borçlar Kanunu’nun 63 ve 64 üncü maddelerine tabidir. Borçlar Kanununun 65 inci maddesi hükmü bu Kanundan doğan ihtilaflara uygulanmaz”* (RK.m.56) denilmektedir.
- 10 Rekabet Kurulu’nun 4.m. ile ilgili örnek sayılabilecek kararları şu şekildedir: “AKÇANSA Çimento San. ve Tic. A.Ş., BATICİM Batı Anadolu Çimento San. A.Ş., ÇİMENTAŞ İzmir Çimento Fabrikası Türk A.Ş., DENİZLİ Çimento San. Tic. A.Ş. ve BATISÖKE Söke Çimento San. ve Tic. A.Ş.’nin Ege Bölgesi düzeyinde 1997 yılında yapacakları satışları anlaşma yoluyla önceden tespit etmek suretiyle açıkça pazar paylaşımına gittikleri... iç pazardaki karlılığı korumaya ve

- a) *Mal veya hizmetlerin alım ya da satım fiyatının, fiyatı oluşturan maliyet¹¹, kâr gibi unsurlar ile her türlü alım yahut satım şartlarının tespit edilmesi¹²,*
- b) *Mal veya hizmet piyasalarının bölüşülmesi ile her türlü piyasa kaynaklarının veya unsurlarının paylaşılması ya da kontrolü,*
- c) *Mal veya hizmetin arz ya da talep miktarının kontrolü veya bunların piyasa dışında belirlenmesi,¹³*

daha da artırmaya yönelik olarak, fabrikaların bulunduğu merkezlerin ve yakın çevresinin oluşturduğu yoğun talep bölgelerinin, o bölgede bulunan fabrika ya da fabrikalara terkedilmesi suretiyle, bu bölgede fiyat ve diğer satış koşullarının rekabetçi bir yapıdan çok uzak, adeta tekelci bir ortamda belirlenmesini temine yönelik bir coğrafi pazar paylaşımına gidildiği, coğrafi pazar paylaşımının, yukarıda söz edilen yoğun talep bölgelerinin yöre fabrikası ya da fabrikalarına terkedilmesi ile sınırlı olmadığı ve bu bölgeler dışında kalan yerlerde de hangi fabrikanın ne kadar satış yapacağını veya sözkonusu yerleşim biriminde yapılacak satışlardan alacağı payın, soruşturma kapsamındaki teşebbüsler arasında yapılan anlaşmalar yoluyla belirlendiği... birlikte fiyat tespiti hususunda yalnız İzmir merkez ilçelerinde değil, anlaşmalar yoluyla ve tüm bölge düzeyinde bir ihlalin gerçekleştirildiği...Akçansa A.Ş., Batıçim A.Ş., Batısöke A.Ş., Çimentaş A.Ş. ve Denizli Çimento A.Ş.'nin eylemleri ile 4054 sayılı Kanun'un 4'üncü maddesinin (a), (b) ve (c) bentlerini ihlal ettiklerine" (RKK. No:99-30/276-166 (a), 17.6.1999).

"Güney ve Güneydoğu Anadolu bölgesinde yer alan 6 İlde faaliyet gösteren Yerel Teşebbüsleri, pazar dışına çıkarmak amacıyla, Aygaz A.Ş., Sihirgaz A.Ş., İpragaz A.Ş. ve Demirören Gaz Grubunun, 24 Haziran 1997 tarihinde Gaziantep Tilmen Otelinde, Temsilcileri vasıtasıyla bir fiyat anlaşması yaptıkları, mezkur anlaşma hükümlerini Mogaz A.Ş.'nin de katılımı ile 27.10.1997 tarihinde, Adıyaman İlinde uygulamaya koydukları, böylece, 4054 sayılı Kanun'un 4 üncü maddesinin (a) ve (d) bentlerini ihlal ettikleri" (RKK, No:93/750-159, 26.11.1998).

"Birleşik Basın Dağıtım A.Ş. ve YAYSAT Yayın Satış Pazarlama ve Dağıtım A.Ş.'nin, birlikte kurmuş oldukları BİRİYAY Birleşik Yayın Dağıtım A.Ş. vasıtasıyla koordinasyon sağlayarak, gazete ve dergi dağıtım piyasasını bölüşmek, müşteri yayınlarını paylaşmak, müşteri yayınevlerine ait gazete ve dergilerin dağıtımına ilişkin komisyon oranlarını ve dağıtılan yayınlardan alınacak sabit ücreti birlikte tespit etmek suretiyle, Kanun'un 4'üncü maddesinin (a) ve (b) bentlerini açık bir biçimde ihlâl ettikleri" (RKK. No:00-26/292.162).

- 11 "Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonu'nun ekmekte tavan fiyatla birlikte taban (maliyet) fiyatını da belirlemesine yönelik kararı yoluyla, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiğini..." (RKK. No:05-02/18-9, 7.1.2005).
- 12 Bankalararası Kart Merkezi (BKM), karth ödeme sistemi içinde ortak sorunlara çözüm bulmak, banka ve kredi kartları kural ve standartlarını geliştirmek amacıyla 1990 yılında 13 kamu ve özel Türk bankasının ortaklığıyla kurulmuştur. Kurulduğu dönemden itibaren aldığı kararlarla kredi kartı ile ödeme sistemlerinde ortak takas komisyonu oranı belirlemiştir...İlgili pazarda maliyet ve fiyat olarak kabul edilebilecek olan takas komisyonunun rakip teşebbüslerce birlikte belirlenmiş olması, 4054 sayılı Kanun'un 4.maddesinin (a) bendinde belirtilen örneğe uygun olarak ihlali anlamına gelmektedir (RKK, No: 05-43/602-153, 1.7.2005).
- 13 "Ege Eczacılar Vakfı ile Samsun Eczacı Odasının, davacının (İlaç ve Kimya Endüstrisi İşverenler Sendikası) sektör temsilcileri ile yaptığı toplantı sonunda aldığı 102 sayılı kararın, mal sağlayıcılarının bağımsız olarak belirlenmesi gereken satış koşullarının birlikte belirlenmesine yönelik olarak alındığı, ecza depolarının satış koşullarına kısıtlamalar getirilerek bunların ekonomik karar alma özgürlüğünün ortadan kaldırıldığı, ilaç pazarında bulunan teşebbüslerin mevzuatın çizdiği sınırlar içinde ve piyasa koşulları çerçevesinde özgürce karar vermelerinin zorlaştırıldığı, ilaç satışlarında uygulanan vadelere mevzuatta bulunmayan kısıtlama getirildiği, mal fazlasına ürün bazında % 10 sınır konulduğu, ilaç üreticisi firmalara ve ilaç dağıtım

- d) *Rakip teşebbüslerin faaliyetlerinin zorlaştırılması, kısıtlanması veya piyasada faaliyet gösteren teşebbüslerin boykot¹⁴ ya da diğer davranışlarla piyasa dışına çıkartılması yahut piyasaya yeni gireceklerin engellenmesi,*
- e) *Münhasır bayilik hariç olmak üzere, eşit hak, yükümlülük ve edimler için eşit durumdaki kişilere farklı şartların uygulanması¹⁵,*
- f) *Anlaşmanın niteliği veya ticarî teamüllere aykırı olarak, bir mal veya hizmet ile birlikte diğer mal veya hizmetin satın alınmasının zorunlu kılınması veya aracı teşebbüs durumundaki alıcıların talep ettiği bir malın ya da hizmetin diğer bir mal veya hizmetin de alıcı tarafından teşhiri şartına bağlanması ya da arz edilen bir mal veya hizmetin tekrar arzına ilişkin şartların ileri sürülmesi,*

Bir anlaşmanın varlığının ispatlanamadığı durumlarda piyasadaki fiyat değişmelerinin veya arz ve talep dengesinin ya da teşebbüslerin faaliyet bölgelerinin, rekabetin engellendiği, bozulduğu veya kısıtlandığı piyasalardakine benzerlik göstermesi, teşebbüslerin uyumlu eylem içinde olduklarına karine teşkil eder.

Ekonomik ve rasyonel gerçeklere dayanmak koşuluyla taraflardan her biri uyumlu eylemde bulunmadığını ispatlayarak sorumluluktan kurtulabilir¹⁶.

kanallarına yıl sonunda performans bazında verilen ciro iskontosu ile birlikte toplam iskonto-nun % 10'u aşmamasının belirlendiği, mal sağlayıcıları ile ecza depolarının yeni fiyatlara 30 gün içinde geçmesi istenerek ilaç pazarında yaşanan rekabetin sınırlanmasının amaçlandığı anlaşılmaktadır" (Danıştay 10. D. 18.11.2003, 2001/1441 E., 2003/4468 K.).

- 14 Rekabet Kurulu, tüzel kişiliği bulunmayan BIAK isimli teşebbüs birliğinin Universal A.Ş'nin üyelik başvurusunu reddetmesini RK.m.4/2 (d) fıkrasına uyan "kollektif boykot" olarak kabul etmiştir (RKK, No: 99-13/99-40, 4.3.1999).
- 15 "Telsim'in Telsim Shop'larla yukarıda ana hatları çizilen ilişkisinin, GSM hizmetleri piyasasının mevcut durumunda iki aktörlü olan GSM operatörlüğü piyasasında sınırlayıcı bir etki doğurmadığı, % 70 pazar payına sahip olan, terminal cihazı piyasasında faaliyet gösteren bir çok distribütör ile münhasırlık içeren protokoller çerçevesinde çalışan ve yine münhasır çalışan etkili bir dağıtım ağına sahip olan Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş. karşısında Telsim'in % 30'luk pazar payını koruyabilmesi için sadece kendisiyle çalışmayı kabul edecek ve ürünlerinin ve servislerinin promosyonunu yapacak dağıtım kanallarına ihtiyacı olduğu anlaşılmaktadır. Telsim Shop'ların, münhasırlık şartına göre çalışmasının rakip Turkcell'in faaliyetlerini zorlaştırmayacağı, hatta mevcut durumda piyasada rekabet yaratan, ürün ve servis çeşitliliğini artıran bir unsur olduğu açıktır" (RKK. No:00-20/198-107, 30.5.2000).
- 16 Avrupa Topluluğu Antlaşması(ATA) m.81 (eski m.85)'e göre; "Üye devletlerarası ticareti etkileyebilecek nitelikte ve amacı ya da etkisi ortak pazarda rekabeti önlemek, sınırlandırmak ya da bozmak olan işletmeler arası anlaşmalar, uyumlu davranışlar ile işletme birlikleri kararları ve özellikle; a)doğrudan veya dolaylı olarak, alış veya satış fiyatının ya da diğer ticari koşulların belirlenmesi, b)üretimin, pazarların, teknik gelişimin veya yatırımın sınırlandırılması ya da kontrolü, c)pazarların veya arz kaynaklarının paylaşımı, d)deşdeğer nitelikli sözleşmelerde, tarafları rekabet edebilirlikleri açısından dezavantajlı konuma getirecek şekilde farklı koşulların uygulanması, e)sözleşmelerin, niteliği veya ticari yaşamın gereği bu tür sözleşmelerin konusuyla ilgisi olmayan ek yükümlülüklerin kabulü şartına bağlanması, ortak pazarla bağdaşmayacağından yasaktır".

Rekabet Kurulu'nun 19 Nisan 2005 tarihli Rekabet Kanunu'nda değişiklik yapılmasına ilişkin taslağında 4. maddenin birinci fıkrasına "rekabeti" kelimesinden sonra gelmek üzere "önemli ölçüde" ibaresi ve maddenin sonuna "Kurul bu maddenin uygulanmasına ilişkin tebliğler çıkarabilir" şeklinde bir fıkra eklenmesi öngörülmüştür.

Taslak kanunlaştığı takdirde ilgili madde "Belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti önemli ölçüde engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri hukuka aykırı ve yasaktır" şeklinde olacaktır.

Tasarıda "önemli ölçüde" ibaresi ile, Topluluk Hukuku'nda "de minimis" kuralı olarak ifade edilen uygulamayı kanunlaştırma amacı güdülmektedir¹⁷. Kanun'un 4.m. yapılmak istenen bu değişikliği Kanun'un 1.m. Amaç m. ile birlikte düşünmek ve buna göre yorumlamak gerekir. Böyle bir ihtiyacın olup olmadığı bir yana, "önemli ölçüde", "hissedilir derecede", "tamamen" rekabetin ortadan kalktığı derecelendirmesi yapıldığında "de minimis" kuralına denk kavramın "hissedilir derecede" ifadesi olduğu görülecektir.

Diğer taraftan, Kurul'a, 4. maddenin uygulanmasını sağlamak amacıyla tebliğler çıkarma yetkisinin verilmesi halinde, bu yetkinin sınırının nerede başlayıp nerede sona erdiği kesin olarak belirlenmediğinde, Kanun ile öngörülmemen bir yasağın tebliğlere konu olma tehlikesi ile karşılaşılacaktır. Bu hüküm ile, Topluluk hukukunda Komisyon'un belirli kriterler koyup duyurular yayınlamasında olduğu gibi, rekabet ihlaline ilişkin ölçüler konulması amaçlanıyor ise, bu amacın ve sınırının açıkça ifade edilmesi yerinde olur.

Kanun'un 4. m. ile teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliği kararları yasaklandığından, Kanun'un uygulanması bakımından "teşebbüs"ün tespiti özel bir öneme sahiptir. Rekabet Kanunu'nun Tanımlar başlığını taşıyan 3. m. teşebbüsün, "Piyasada mal veya hizmet üreten, pazarlayan, satan gerçek ve tüzel kişilerle, bağımsız karar verebilen ve ekonomik bakımdan bir bütün teşkil eden birimleri" ifade ettiği belirtilmiştir. Kanun bu tanımla "ekonomik faaliyeti"¹⁸ temel kriter olarak kabul et-

¹⁷ De minimis kuralı, rekabet üzerindeki etkisi hissedilir derecede olmayan işletmeler arası anlaşmaların yasaklama dışı tutulmasını ifade eder. De minimis kuralı, AT Rekabet Hukuku'nda kaynağını Roma Antlaşması'nın 81/1.md. bulan bir ilkedir. Bu konuda bkz. Efem, Gül/Badur, Emel, AT Rekabet Hukuku, Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşmalar ve Hakim Durumun Kötüye Kullanılması, Ankara 2002, s.82.

¹⁸ ATM, Eurocontrol (Avrupa Hava Trafik Güvenliği Organizasyonu) kararında, Eurocontrol'un faaliyetlerinin, özü, amaçları ve tabii olduğu kurallar bakımından esasen bir kamu otoritesi gücünün kullanımı niteliğine sahip havanın kontrolüne ve yönetimine ilişkin yetkilerin kullanımından ibaret olduğunu ve Eurocontrol tarafından yürütülen sefer ücretini toplama faaliyetinin ise organizasyonun üstlendiği diğer faaliyetlerden ayrılamaz bir nitelik taşıdığını, sonuç olarak Eurocontrol'un faaliyetinin ekonomik niteliğinin olmadığını ifade etmiştir (364/92 Eurocontrol (1994) ECR-I, 50).